

Załącznik
do uchwały Nr XXVII/226/2022
Rady Gminy Siennica Różana
z dnia 25 lutego 2022 roku

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2022-2024**

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	5
3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ I DEMOGRAFICZNEJ W GMINIE SIENNICA RÓŻANA	6
4. ZASOBY INSTYTUCJONALNE	21
5. ADRESACI PROGRAMU	22
6. CELE PROGRAMU	22
7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	27
8. REALIZATORZY PROGRAMU	28
9. OCZEKIWANE REZULTATY	28
10. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU	28
11. PODSUMOWANIE	29

I. WPROWADZENIE

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024, zwany dalej Programem stanowi realizację obowiązku nałożonego na gminy w związku z wprowadzeniem ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w gminie Siennica Różana w latach 2019-2021.

Program koresponduje z zapisem w preambule w/w ustawy: „Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się, w wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

Głównym założeniem systemowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny jest praca z całą rodziną w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania służb publicznych, instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomocą rodzinie. Ważną zasadą jest jawność działania organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny, jak też poszanowanie godności wszystkich uczestników działań.

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna dziecka i rodziny. Dziecko i rodzina wymagają wsparcia, szczególnej troski, opieki i ochrony. Rodzina jest pierwszym, naturalnym środowiskiem i grupą społeczną dla dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji oraz kształtowania się osobowości dziecka. Jest ona tą wspólnotą, która w kolejnych okresach rozwojowych dziecka powinna wypełniać różnorodne funkcje: opiekuńcze, rozwojowe, edukacyjne i emocjonalne. Ponośi także główną odpowiedzialność za zaspokojenie potrzeb biologicznych, psychicznych i społecznych. Prawidłowe wypełnianie funkcji rodzicielskich tworzy korzystne środowisko wychowawcze, opiekuńcze i socjalizacyjne dla dziecka, w którym optymalnie następuje rozwój cech osobowości, kształtują się wartości i normy przyjęte w społeczeństwie. To rodzina przekazuje dziecku swój system wartości i tradycje – ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Prawidłowo funkcjonująca rodzina może skutecznie przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom zarówno w okresie

dzieciństwa, jak i w okresie dojrzewania. Konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania rodzina stanowi dla swych członków, zwłaszcza dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, których długotrwałe oddziaływanie czyni rodzinę dysfunkcyjną, nie potrafiącą sprostać swoim obowiązkom wobec dzieci, mającą ograniczone zasoby własne i możliwości samodzielnego rozwiązania występujących problemów oraz nie potrafiącą przezwyciężyć pojawiających się w systemie rodzinnym sytuacji kryzysowych. Nierzadko problemy występujące w rodzinie dysfunkcyjnej są bardzo złożone, a ich wielość powoduje trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji rodziny. W celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia konieczne jest wówczas podjęcie działań interdyscyplinarnych, tj.:

- 1) diagnoza sytuacji rodziny i jej najbliższego środowiska,
- 2) analiza przyczyn pojawiających się kryzysów oraz monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych ich wystąpieniem,
- 3) rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców, podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- 4) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej,
- 5) dążenie do integracji i reintegracji rodziny.

Odpowiednio zaprojektowane instytucjonalne formy wsparcia powinny mieć charakter pomocniczy tj. uwzględniać zasoby własne rodziny, odbywać się przy jej aktywnym udziale oraz za jej zgodą. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać. Powyższe oddziaływania pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 jest rozwijanie funkcjonującego na terenie gminy Siennica Różana spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w celu przywrócenia zdolności do ich prawidłowego wypełniania poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Planowane w programie działania, w zależności od celów, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały charakter: prewencyjny, profilaktyczny i edukacyjny.

Realizacja Programu będzie możliwa dzięki zaangażowaniu i współpracy lokalnych służb i instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 odpowiada założeniom ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i uwzględnia lokalne uwarunkowania oraz nakreśla kierunki działań w perspektywie trzyletniej.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 2268 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2006 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020, poz. 111 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2021 r. poz. 1744),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r. poz. 1915).

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ I DEMOGRAFICZNEJ W GMINIE SIENNICA RÓŻANA

Diagnoza opracowana na podstawie dostępnych danych statystycznych jest niezbędnym elementem do formułowania celu głównego, celów szczegółowych oraz planowanych kierunków działań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024.

3.1. Podstawowe informacje

Gmina Siennica Różana jest gminą wiejską, położoną we wschodniej części powiatu krasnostawskiego, w województwie lubelskim, w bezpośrednim sąsiedztwie Grabowiecko – Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz w niedalekiej odległości od Chełmskiego Obszaru Chronionego.

Gmina Siennica Różana zajmuje powierzchnię 98,4 km², co stanowi 9,5% powierzchni powiatu krasnostawskiego (1 032 km²) oraz 0,39% powierzchni całego województwa lubelskiego (25 122 km²). W skład gminy wchodzi następujące sołectwa: Siennica Różana, Siennica Królewska Duża, Siennica Królewska Mała, Wola Siennicka, Baraki, Stójło, Boruń, Maciejów, Rudka, Kozieniec, Zagroda, Żdzanne, Zwierzyniec, Wierzchowiny.

Gmina Siennica Różana graniczy z gminami: Kraśniczyn, miasto Krasnystaw, gmina Krasnystaw, Leśniowice, Chełm oraz Rejowiec. Położenie gminy w regionie jest dosyć korzystne. Wpływa na to zarówno bliskość miasta Krasnystaw (ok. 11 km) jak i miasta Chełm (ok. 25 km). Walorem jest środowisko naturalne, a w szczególności Skierbieszowski Park Krajobrazowy oraz obszar Natura 2000 – „Siennica Różana” PLH060090.

Przez teren gminy przebiega ponadto ważny szlak komunikacyjny:

- droga wojewódzka Nr 843, relacji: Chełm – Siennica Różana – Kraśniczyn – Zamość.

W granicach gminy długość drogi wojewódzkiej wynosi 10,7 km. Droga posiada parametry techniczne i użytkowe klasy „Z” (zbiorcza).

Tabela nr 1. Podstawowe dane o gminie Siennica Różana

Województwo	lubelskie
Powiat	krasnostawski
Gmina	Siennica Różana
Powierzchnia	98,4 km ²
Liczba mieszkańców	4 073

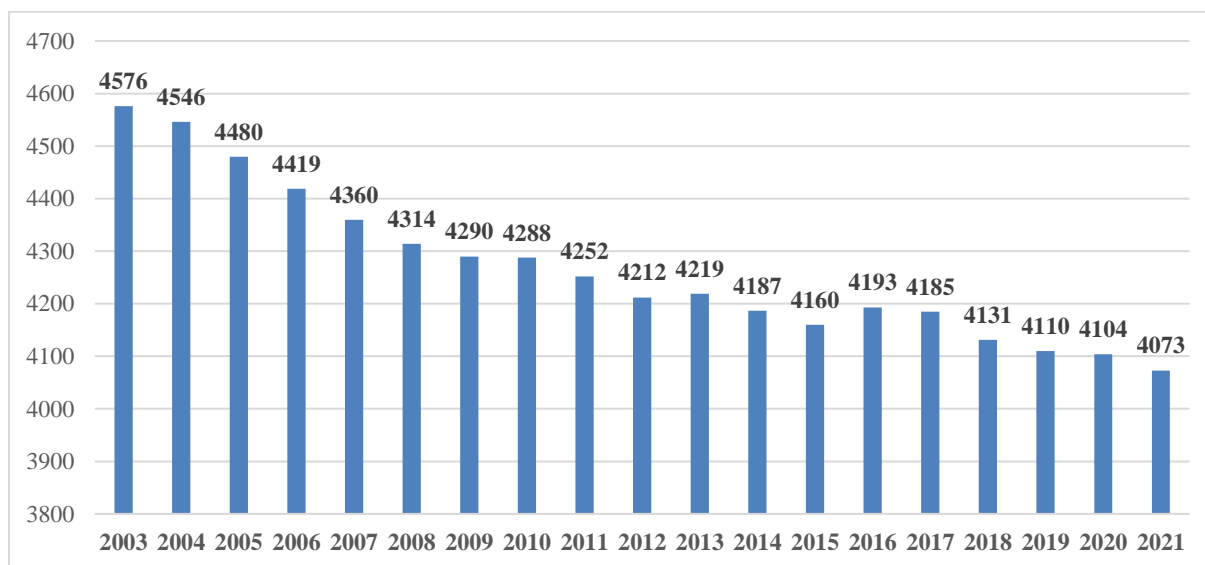
Liczba sołectw	14
Liczba miejscowości	14
Liczba gospodarstw domowych	ok 1 300
Użytki orne, łąki, pastwiska, sady	7 200 ha
Wody powierzchniowe – stawy	119 ha
Lasy	2 199 ha

Źródło: Urząd Gminy w Siennicy Różanej

3.2 Dane demograficzne – wybrane elementy

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. liczba mieszkańców gminy Siennica Różana wyniosła 4073, z czego 51,14% stanowiły kobiety, a 48,86% mężczyźni. Liczba ludności gminy Siennica Różana stanowi 6,51% ogólnej liczby ludności mieszkańców powiatu krasnostawskiego oraz 0,20 % mieszkańców województwa lubelskiego.

Wykres nr 1. Liczba osób zamieszkujących na terenie gminy Siennica Różana w latach 2003-2021

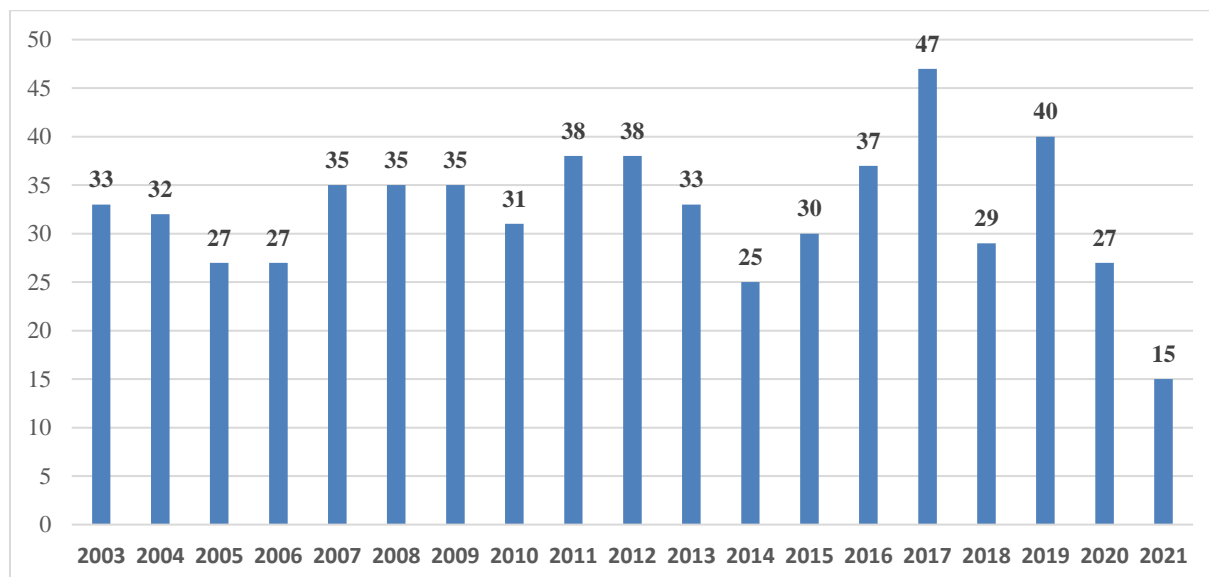

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Siennicy Różanej

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że liczba osób zamieszkujących na terenie gminy Siennica Różana wykazuje tendencję spadkową (za wyjątkiem roku 2013 i 2016). Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 opracowana przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, dotycząca zmniejszającej się liczby ludności na terenie gminy Siennica Różana ma potwierdzenie w danych statystycznych, odnoszących się do liczby

dzieci urodzonych w gminie na przestrzeni ostatnich lat. Należy zaznaczyć, że jedynie w roku 2017 i 2019 odnotowano wzrost liczby urodzeń w stosunku do poprzedniego roku.

Wykres nr 2. Liczba urodzonych dzieci w latach 2003-2021

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Siennicy Różanej

Gmina Siennica Różana charakteryzuje się stałym spadkiem liczby ludności wynikającym przede wszystkim z ujemnego przyrostu naturalnego oraz migracji mieszkańców do aglomeracji miejskich. Roczny spadek liczby ludności w latach 2019-2021 waha się w przedziale od 6 osób (w 2020 r. w porównaniu do roku poprzedniego) do 31 osób w roku 2021. W analizowanym okresie liczba ludności mieszkańców gminy zmalała aż o 58 osób.

Tabela nr 2. Struktura ludności gminy Siennica Różana z podziałem na grupy wiekowe w latach 2019-2021

Liczba mieszkańców	2019	2020	2021
Ogółem	4110	4104	4073
w wieku 0-17 lat	677	638	620
w wieku produkcyjny:			
- 15-59 lat dla kobiet	1261	1157	1140
- 18-64 lat dla mężczyzn	1420	1358	1346
w wieku poprodukcyjny	752	951	967

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Siennicy Różanej

Struktura demograficzna ludności gminy Siennica Różana wskazuje jednoznacznie, że:

- ✓ systematycznie maleje liczba dzieci (osób w wieku 0-17 lat),
- ✓ systematycznie maleje liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- ✓ stale wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia).

Jednym z dominujących problemów społecznych występujących na terenie gminy Siennica Różana jest bezrobocie, które uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupy mieszkańców. Ma to swoje odzwierciedlenie w systemie pomocy społecznej gminy. Rodziny i osoby borykające się z brakiem zatrudnienia są najliczniejszą grupą klientów Ośrodka Pomocy Społecznej. Na dzień 31 grudnia 2021 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Krasnymstawie zarejestrowanych było 246 osób bezrobotnych (132 kobiety i 114 mężczyzn), w tym z prawem do zasiłku 19 osób.

Największą grupę pozostających bez zatrudnienia stanowią osoby legitymujące się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (32,11%) oraz zasadniczym zawodowym (25,20%). Wyraźnie spada liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym/podstawowym i poniżej (14,29% w stosunku do roku poprzedniego), wzrasta natomiast liczba osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (4% w stosunku do roku poprzedniego). Natomiast liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym maleje.

Tabela nr 3. Bezrobotni wg wykształcenia w latach 2019-2021

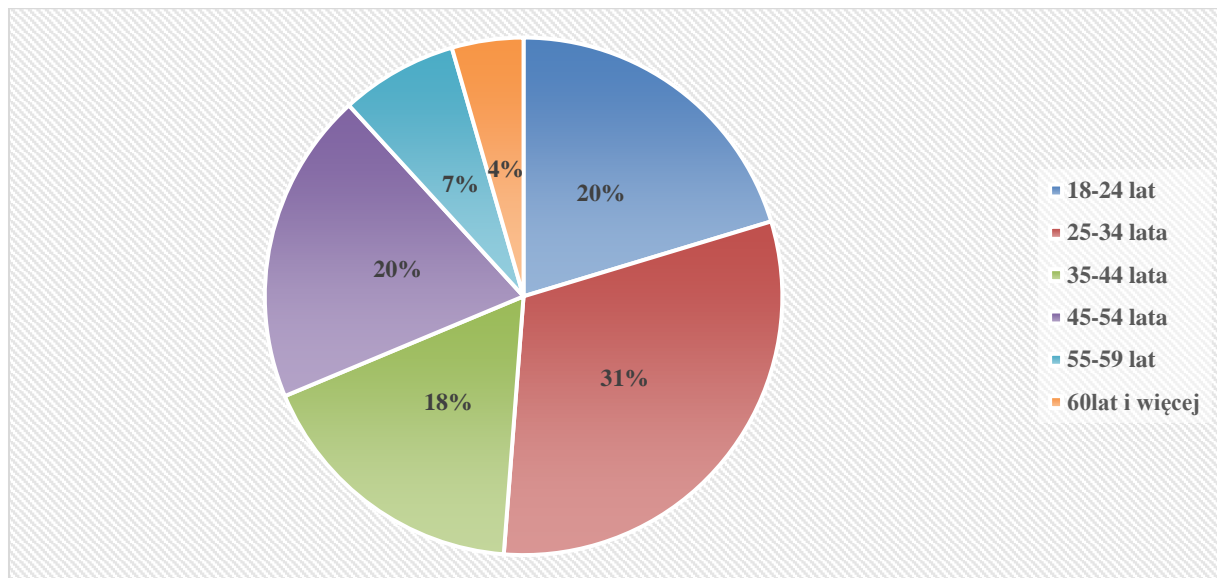
	2019	2020	2021
Liczba bezrobotnych ogółem	218	240	246
w tym kobiety	111	121	132
w tym z prawem do zasiłku	22	21	19
w tym wg wykształcenia:			
wyższe	30	33	31
policealne i średnie zawodowe	64	71	79
średnie ogólnokształcące	21	24	25
zasadnicze zawodowe	51	56	62
gimnazjalne/podstawowe i poniżej	52	56	49

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Krasnymstawie

Stopa bezrobocia w powiecie krasnostawskim na dzień 31.12.2021 r. wynosiła 11% (na dzień 31.12.2020 r. - 11,6%) i kształtowała się na poziomie wyższym od średniej

województwa lubelskiego – 7,2 % (8,2%) oraz od stopy bezrobocia w kraju odpowiednio – 5,4% (6,2%).

Wykres nr 3. Charakterystyka osób bezrobotnych wg wieku

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Krasnymstawie

Wykres nr 3 przedstawia charakterystykę osób bezrobotnych ze względu na wiek zamieszkujących na terenie gminy Siennica Różana według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku. W ogólnej liczbie osób bezrobotnych zamieszkujących w gminie Siennica Różana najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25 – 34 lata (31%), kolejną pod względem liczebności grupą były osoby w wieku 18-24 lata oraz 45-54 lata (20%), zaś najmniej liczną kategorię – 4% stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej.

3.3 Wsparcie rodziny w systemie pomocy społecznej – charakterystyka wybranych obszarów

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Siennica Różana realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej. Celem działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości, wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych oraz umożliwienie w/w życia w warunkach godnych człowieka, zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych poprzez podejmowanie działań zmierzających do

usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, a także wspieranie rodzin wychowujących dzieci poprzez zapewnienie finansowego wsparcia na pokrycie potrzeb związanych z ich wychowaniem.

Wybrane formy pomocy udzielanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej osobom i rodzinom zamieszkującym na terenie gminy Siennica Różana w latach 2019 – 2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 4. Wybrane formy pomocy udzielanej w latach 2019-2021

Rodzaje udzielonej pomocy	2019	2020	2021
Ogółem liczba osób objętych pomocą, w tym świadczeniami pieniężnymi (zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, w tym zasiłek na zakup posiłku lub żywności w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” i zasiłek specjalny celowy) i świadczeniami niepieniężnymi (praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze, mieszkania chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej)	321	302	197
Liczba rodzin objęta pomocą z zakresu wspierania rodziny (asystent rodziny)	15	12	9
Liczba rodzin objęta pomocą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (rodziny w których prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”)	21	17	8
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zasiłku dla opiekuna	217	195	171
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego	336	339	343
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia „Dobry start”	302	291	2
Liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia „Za życiem”	0	1	0
Liczba rodzin korzystających ze stypendium szkolnego	30	21	21

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej, Urząd Gminy w Siennicy Różanej

Jak pokazuje powyższe zestawienie, w roku 2021 liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych spadła, w stosunku do roku 2019 o 124, zaś w stosunku do roku 2020 o 105. Natomiast jeżeli chodzi o rodziny korzystające ze świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zasiłku dla opiekuna to dane wskazują na nieznaczny spadek liczby rodzin korzystających z tych form wsparcia. Ponadto, zauważalny jest nieznaczny spadek osób korzystających ze świadczenia „Dobry start” w roku 2020 w stosunku do roku poprzedniego (o 11 rodzin). Nadmienia się, że od roku 2021 nastąpiła zmiana organu przyznającego i wypłacającego w/w świadczenia na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W odniesieniu do rodzin przeżywających trudności

w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych widoczny jest spadek liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny: 15 rodzin w 2019 r., 12 rodzin w 2020 r., 9 rodzin w 2021 r. (spadek w stosunku do roku 2019 o 20%, zaś w stosunku do roku 2020 o 40%). W latach 2019-2021, z roku na rok spada liczba rodzin objętych wsparciem w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie (dotyczy rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”), natomiast liczba rodzin korzystających ze stypendium szkolnego oscyluje na zbliżonym poziomie.

Tabela nr 5 przedstawia liczbę rodzin i osób w rodzinach, korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2022 ze względu na powód przyznania pomocy (przy łącznym spełnieniu kryterium dochodowego kwalifikującego do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej). Dotyczy osób i rodzin, korzystających ze świadczeń przyznanych decyzją administracyjną.

Tabela nr 5. Rodziny/ osoby korzystające z pomocy społecznej w latach 2019-2021

Powód przyznania pomocy	2019		2020		2021	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób
Ubóstwo	48	126	44	134	37	82
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	2	2	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	12	64	15	80	8	44
	9	53	9	52	7	40
Bezrobocie	40	128	35	118	33	90
Niepełnosprawność	23	50	19	54	11	26
Długotrwała lub ciężka choroba	10	23	11	29	9	23
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa rolnego w tym:	6	30	9	38	4	15
rodziny niepełne	1	3	3	10	1	2
rodziny wielodzietne	1	6	0	0	0	0
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	2	7	2	5	1	4
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2	0	0	1	1
Zdarzenie losowe	0	0	0	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	1	1	0	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej

Porównując dane z lat 2019-2021 zauważalny jest spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z 48 rodzin w roku 2019 do 37 w roku 2021. Jak pokazuje

powyższe zestawienie, główną przyczyną przyznania decyzją świadczeń z pomocy społecznej było ubóstwo. W roku 2021 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z w/w powodu wyniosła 37, co stanowi spadek w odniesieniu do roku 2019 o 11 rodzin (ok 23%) oraz zmniejszenie o blisko 35% (44 osoby) w odniesieniu do liczby osób w rodzinach.

Drugą, pod względem liczebności, grupę rodzin objętych pomocą w omawianych latach, stanowiły rodziny, w których występował problem bezrobocia. Należy dodać, że liczba rodzin w których przesłanka ta stanowiła powód przyznania pomocy spadła w roku 2021, w stosunku do roku 2019, o 7 rodzin (ok 18%), zaś liczba osób w tych rodzinach spadła o 38 (ok 30%).

Na trzecim miejscu wśród przedstawionych w Tabeli nr 5 powodów przyznania pomocy, znajduje się problem niepełnosprawności – w tym przypadku ich liczba zmalała w 2021 r. o 12 rodzin (ok 52%) oraz o 48% w odniesieniu do osób w rodzinach (24 osoby).

Zmniejszyła się również liczba rodzin, które z uwagi na problem potrzeby ochrony macierzyństwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby i bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego korzystały z pomocy społecznej w latach 2019-2021 odpowiednio z 12 na 8 rodzin (potrzeba ochrony macierzyństwa), z 10 na 9 rodzin (długotrwała lub ciężka choroba) oraz z 6 na 4 rodziny (bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego).

Analizę struktury rodzin z dziećmi korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej w latach 2019-2021 przedstawia Tabela nr 6.

Tabela 6. Struktura rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2019-2021

Rok	2019			2020			2021		
Rodziny o liczbie dzieci	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	5	16	1	8	24	1	5	16	
2	8	37	2	10	39	2	8	37	
3	4	20	3	6	32	3	4	20	
4	2	13	4	2	12	4	2	13	
5	1	7	5	2	15	5	1	7	
6	0	0	6	0	0	6	0	0	
7 i więcej	0	0	7 i więcej	0	0	7 i więcej	0	0	
Razem	20	93		28	122		20	93	

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej

Rok	2019			2020			2021		
	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny niepełne o liczbie dzieci	1	1	2	1	3	9	1	1	2
	2	1	4	2	1	5	2	1	4
	3	0	0	3	0	0	3	0	0
	4 i więcej	0	0	4 i więcej	0	0	4 i więcej	2	12
Razem		2	6		4	14		4	18

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej

Porównując dane statystyczne z 2019 i 2021 roku w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną, najliczniejszą grupę stanowiły rodziny z 2 dziećmi – ich liczba w roku 2021 wyniosła 8 i w porównaniu do 2019 roku pozostała na tym samym poziomie. Drugą w kolejności grupę stanowiły rodziny z 1 dzieckiem – 5 rodzin, zaś trzecią liczebnie grupę - rodziny z 3 dziećmi, których liczba w odniesieniu do roku 2019 utrzymała się na analogicznym poziomie. Na przestrzeni lat widoczny jest wzrost liczby rodzin niepełnych z 2 rodzin (6 dzieci) w 2019 roku do 4 rodzin (18 dzieci) w roku 2021.

W ramach realizowanej polityki prorodzinnej w gminie Siennica Różana, rodziny zamieszkujące na terenie gminy mają możliwość korzystania z szeregu uprawnień oraz różnorodnych form wsparcia. Korzystanie z wybranych form wsparcia w latach 2019-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 7. Korzystanie z wybranych form wsparcia w latach 2019-2021

Formy wsparcia rodziny	Rok		
	2019	2020	2021
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów szkolnych	49	39	39
Liczba dzieci korzystających z zasiłków szkolnych	0	0	0
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego	336	339	343
Liczba dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego	544	560	563
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	217	195	171
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego	14	14	10
Liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	21	17	8
Liczba asystentów rodziny	1	1	1

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	15	12	9
Liczba dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	34	25	21

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej, Urząd Gminy w Siennicy Różanej

Jak pokazuje zestawienie danych statystycznych zaprezentowanych w Tabeli nr 7, na przełomie lat 2019-2021 nastąpił wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego. W roku 2021 ich liczba wyniosła 343, co w porównaniu do roku 2019 (336 rodzin) oznacza wzrost o ponad 2% (7 rodzin). Widoczny jest również wzrost liczby dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego z 544 w roku 2019 do 563 w 2021 roku. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych w roku 2021 wyniosła 171, czyli w porównaniu do 2019 roku spadła o 21%, zaś liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego stanowiła 10, co w odniesieniu do roku 2019 oznacza spadek aż o 29%.

Porównując lata 2019-2021 zauważyć można również spadek liczby rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" o 62% oraz zmniejszenie liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny o 40%.

Jednym z najistotniejszych czynników warunkujących właściwe funkcjonowanie dziecka w środowisku społecznym jest zdolność rodziców do prawidłowego reagowania w sytuacjach wychowawczych, uwzględniająca potrzeby dziecka, określona przez wiedzę, system wartości i norm. Niezbędna jest świadomość celów wychowania i umiejętność działania wychowawczego. Systemy rodzinne, w których rodzice mają trudności w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych są częściej narażone na występowanie niedostatku, ubóstwa oraz wykluczenia społecznego. Znaczenie i rola rodziny w całości kształceniu rozwoju dziecka jest ogromna, zaś umiejętności wychowawcze rodziców mają kluczowe znaczenie. Każde dziecko wymaga komunikowania uczuć oraz udzielania wsparcia stosownego do wieku i potrzeb indywidualnych. Prawidłową postawę rodzicielską cechuje akceptacja dziecka, współdziałanie z dzieckiem oraz uznanie praw dziecka.

Rodziców, których negatywne wzorce zachowań w sposób stały i dominujący wpływają na życie dziecka, cechują postawy rodzicielskie negatywne, tj. postawa unikająca, postawa odrzucająca, postawa nadmiernie chroniąca, postawa nadmierna wymagająca.

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych stanowi zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadanie obowiązkowe gminy.

Zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informacje o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o przydzielenie asystenta rodzinie. Po otrzymaniu wniosku kierownik ośrodka przydziela rodzinie asystenta rodziny.

W 2021 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej był zatrudniony 1 asystent rodziny, który obejmował wsparciem 9 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Asystent rodziny realizuje działania na rzecz wspierania rodziny w ramach zadaniowego czasu pracy, w miejscu zamieszkania rodziny lub w innym miejscu wskazanym przez rodzinę. Po dokonaniu diagnozy w rodzinie, określenia zasobów, ograniczeń, oczekiwań oraz potrzeb rodziny, asystent rodziny opracowuje przy współudziale rodziny oraz w konsultacji z pracownikiem socjalnym planu pracy z rodziną. Okres wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny może być różny.

Poniższa Tabela nr 8 przedstawia analizę czasu pracy asystenta z rodziną w latach 2019-2021.

Tabela nr 8. Czas pracy asystenta z rodzinami w latach 2019-2021

Czas pracy asystenta z rodziną	2019	2020	2021
	Liczba rodzin N ¹ = 15	Liczba rodzin N = 12	Liczba rodzin N = 9
do 3 miesięcy	3	0	0
powyżej 3 do 12 miesięcy	2	2	0
powyżej 1 roku	10	10	9

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej

Jak pokazuje zestawienie w Tabeli nr 8 w roku 2021, podobnie jak w latach 2020 i 2019, w przypadku zdecydowanej większości rodzin objętych wsparciem asystenta, czas pracy asystenta z rodziną trwał powyżej 12 miesięcy (w 2019 r. – 67%, w 2020 r. – 83%, w 2021 r. – 100%).

Zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do asystenta rodziny należy m.in.: opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy

¹ N = ogółem liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, udzielanie wsparcia dzieciom czy podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystenta nie było takich rodzin, w których widoczna byłaby negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie. Osiągnięcie celów było główną przesłanką zakończenia pracy asystenta w rodzinie.

Przesłanki zakończenia pracy asystenta w rodzinie w latach 2019-2021 przedstawia Tabela nr 9.

Tabela nr 9. Przesłanki zakończenia pracy asystenta w rodzinie w latach 2019-2021

Przesłanki zakończenia pracy z rodziną	2019	2020	2021
	Liczba rodzin N = 15	Liczba rodzin N = 12	Liczba rodzin N = 9
Brak współpracy	0	0	0
Osiągnięcie celów	5	3	8
Inne przyczyny np. zmiana miejsca zamieszkania poza gminę Siennica Różana	0	0	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej

Należy nadmienić, że w sytuacji braku współpracy ze strony rodziców z asystentem rodziny oraz rażących zaniedbań godzących w dobro dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania w imię nadrzędnego priorytetu ochrony dobra dziecka oraz informowania sądu rodzinnego o trudnej sytuacji dziecka w rodzinie, a w przypadku występowania jakiegokolwiek formy krzywdzenia dziecka obowiązek zawiadomienia prokuratury/policji.

W przypadku gdy rodzina nie wywiązuje się należycie z pełnienia funkcji opiekuńczych i wychowawczych wobec dziecka, a udzielone jej wsparcie nie skutkuje poprawą sytuacji, wówczas zarządzeniem sądu rodzinnego dziecko może zostać umieszczone w pieczy zastępczej (tj. w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub w instytucjonalnej pieczy zastępczej). Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej co do zasady jest możliwe wówczas jeżeli wcześniej zastosowane inne środki (przewidziane w art. 109 § 2 pkt 1-4 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy) oraz formy

pomocy rodzicom dziecka o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie doprowadziły do usunięcia stanu zagrożenia dobra dziecka (w art. 112³ § 1 k.r.o.).

Celem zarządzeń wydanych przez sąd na podstawie art. 109 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego jest ochrona zagrożonego dobra dziecka. Wydanie zarządzeń jest konieczne w przypadku niewłaściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące dzieci z terenu gminy Siennica Różana umieszczonych na podstawie zarządzenia sądu rodzinnego w pieczy zastępczej w latach 2019-2021.

Tabela nr 10. Dzieci z terenu gminy Siennica Różana przebywające w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	2019	2020	2021
Ogółem:	1	0	0
w tym:			
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	1	0	0
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	0	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie

Jak pokazują dane statystyczne, liczba dzieci z terenu gminy Siennica Różana przebywających w pieczy zastępczej w latach 2019-2021 utrzymywała się na niskim poziomie i w roku 2019 wyniosła 1 dziecko. Natomiast w latach 2020-2021 żadne dziecko z terenu gminy nie zostało umieszczone w rodzinie zastępczej oraz placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina od 2012 r. współfinansuje koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej. Zestawienie kosztów za lata 2019-2021 przedstawia Tabela nr 11.

Tabela nr 11. Wydatki gminy związane z pobytem dziecka w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

Rodzaj pieczy zastępczej	rok 2019	rok 2020	rok 2021
	wysokość wydatków	wysokość wydatków	wysokość wydatków
Rodziny zastępcze	4 208 zł	0	0

Placówki opiekuńczo - wychowawcze	0	0	0
Ogółem poniesione koszty	4 208 zł	0	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej

Jednym z przejawów dysfunkcyjności systemu rodzinnego jest występowanie przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ze strony rodziców, doznawane urazy, krzywdy fizyczne i psychiczne, w bardzo negatywny sposób wpływają na kształtowanie się osobowości młodego człowieka. W życiu dorosłym dziecka krzywdzonego mogą wystąpić zaburzenia osobowości, depresje, próby samobójcze, większa skłonność do sięgania po alkohol czy środki psychoaktywne. Ponadto, osoby doświadczające przemocy w dzieciństwie, jako osoby dorosłe częściej wykazują skłonność do stosowania przemocy wobec swoich dzieci, powielając przemocowe zachowania rodziców.

Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie określa ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z jej zapisami, w gminie Siennica Różana funkcjonuje system przeciwdziałania przemocy w rodzinie oparty na interdyscyplinarnej współpracy instytucji i podmiotów, prowadzonej w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pracy powoływanych przez Zespół grup roboczych realizujących procedurę „Niebieskie Karty” w indywidualnych przypadkach. Wiodącą rolę w realizacji zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w gminie Siennica Różana, pełni Ośrodek Pomocy Społecznej.

Skalę zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Siennica Różana w latach 2019-2021 obrazuje Tabela nr 12.

Tabela nr 12. Skala zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Siennica Różana w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Liczba rodzin w których występuje problem przemocy w rodzinie	21	17	8
Ogółem osoby dotknięte przemocą w rodzinie:	18	15	8
liczba dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie	0	0	1
liczba kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie	15	10	7
liczba mężczyzn dotkniętych przemocą w rodzinie	3	5	0
w tym liczba osób powyżej 65 roku życia dotkniętych przemocą w rodzinie	4	8	1

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej

Jak pokazuje zestawienie danych w Tabeli nr 12, w latach 2019-2021 na terenie gminy Siennica Różana odnotowywano coroczny spadek liczby ujawnionych przypadków przemocy w rodzinie. Zdaniem ekspertów zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie wpływ na zmniejszającą się liczbę sporządzonych formularzy „Niebieska Karta” miała pandemia COVID-19, wprowadzone obostrzenia oraz nowe obowiązki służbowe nałożone na funkcjonariuszy policji i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, którzy w latach ubiegłych stanowili grupy zawodowe dominujące w sporządzaniu formularzy „Niebieska Karta”. Należy nadmienić, że dane liczbowe mogą nie oddawać faktycznej skali zjawiska przemocy w rodzinie ponieważ nie zawsze dochodzi do zgłoszenia lub ujawnienia takich przypadków. Jednakże, na przestrzeni ostatnich lat widoczny jest wzrost poziomu wiedzy oraz poziomu świadomości społecznej mieszkańców gminy Siennica Różana na temat zjawiska przemocy w rodzinie co może świadczyć o skuteczności działań informacyjnych w zakresie możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy w ramach funkcjonującego w gminie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ma to szczególne znaczenie zwłaszcza w odniesieniu do sytuacji osób najsłabszych i najbardziej zależnych, czyli małoletnich dzieci dotkniętych występowaniem przemocy w rodzinie.

Środowisko rodzinne reprezentujące właściwe postawy rodzicielskie, budujące dobrą, przepojoną miłością, życzliwością oraz serdecznością atmosferę domu, w znacznym stopniu wpływa na kształtowanie pozytywnych zachowań u dziecka oraz na jego prawidłowy rozwój społeczny i psychiczny. Dziecko będące pełnoprawnym członkiem rodziny, która w pełni je akceptuje, podejmuje maksymalne starania, chętnie się uczy, rozwija swoje zainteresowania, staje się samodzielne i odpowiedzialne oraz zdolne do zaspokajania potrzeby bezpieczeństwa, osiągnięcia dojrzałości emocjonalnej i psychicznej.

Atmosfera domowa ma największy wpływ na to, jak szczęśliwe, spokojne i odporne psychicznie jest dziecko, jak odnosi się do dorosłych, swoich kolegów i innych dzieci, jak ocenia siebie i swoje zdolności, czy okazuje swoje uczucia, jak reaguje na nowe sytuacje. Rodzice preferując właściwe postawy wobec dziecka, otaczają je troskliwą opieką, dostrzegają i zaspokajają jego potrzeby, co powoduje, że dziecko jest ufne wobec swoich rodziców, zwraca się do nich po rady i pomoc, jest zadowolone z rezultatów własnego wysiłku i pracy, zdolne do współdziałania z rówieśnikami oraz podejmowania zobowiązań.

Ważne jest zatem rozwijanie gminnego systemu wspierania rodziny, zapewniającego rodzinom przeżywającym trudności, możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy oraz podejmowanie działań prewencyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych mających na celu

zwiększenie kompetencji funkcji opiekuńczo – wychowawczych rodziców, u których występuje problem z należytą realizacją tych funkcji.

IV. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. W gminie Siennica Różana funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje realizujące zadania na rzecz dziecka i rodziny. Stanowią one swoisty kanał umożliwiający prowadzenie szerokiego, instytucjonalnego i interdyscyplinarnego wsparcia dla rodzin.

INSTYTUCJE/PODMIOTY ZNAJDUJĄCE SIĘ W ZASOBIE GMINY SIENNICA RÓŻANA

- GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
- ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY
- GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
- PUNKT KONSULTACYJNO - INFORMACYJNY PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I CZŁONKÓW ICH RODZIN
- SZKOŁA PODSTAWOWA W SIENNICY RÓŻANEJ
- ZESPÓŁ SZKÓŁ CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO W SIENNICY RÓŻANEJ
- POSTERNIEK POLICJI W SIENNICY RÓŻANEJ
- CENTRUM KULTURY W SIENNICY RÓŻANEJ
- NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W SIENNICY RÓŻANEJ

INSTYTUCJE WSPÓŁPRACUJĄCE

- POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W KRASNYMSTAWIE
- PORADNIA PEDAGOGICZNO – PSYCHOLOGICZNA W KRASNYMSTAWIE
- SĄD REJONOWY WYDZIAŁ RODZINNY I NIELETNICH W KRASNYMSTAWIE
- PROKURATURA REJONOWA W KRASNYMSTAWIE
- ZESPÓŁ KURATORSKIEJ SŁUŻBY SĄDOWEJ W KRASNYMSTAWIE
- KOMENDA POWIATOWA POLICJI W KRASNYMSTAWIE
- POWIATOWY URZĄD PRACY W KRASNYMSTAWIE

V. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 skierowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Siennica Różana. Do realizacji celów programu przyjęto definicję rodziny, która została wskazana w art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej, określającą rodzinę, jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Należy podkreślić, że rozumienie to nie wymaga występowania instytucjonalnej formy małżeństwa czy więzi pokrewieństwa, dlatego też rodziną zostaną nazwane wszystkie osoby wykazujące znamiona pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

Adresatami programu są przede wszystkim rodziny wychowujące dzieci, a w szczególności rodziny przeżywające trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, rodziny o trudnej sytuacji materialno-bytowej, rodziny zagrożone ubóstwem, dotknięte przemocą, jak również rodziny, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

VI. CELE PROGRAMU

Celem główny programu jest: **Rozwój zintegrowanego wsparcia na rzecz rodzin zagrożonych lub przeżywających trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej.**

Cel główny będzie realizowany przez:

1. Kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny.
2. Tworzenie nowych oraz doskonalenie dotychczasowych form pomocy rodzinie.
3. Aktywizowanie społeczności lokalnej do współpracy na rzecz rodziny.
4. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.
5. Wspieranie rodzin przez asystenta rodziny.

Priorytetem w prowadzeniu wsparcia dla rodzin jest utrzymanie systemu rodzinnego w całości, przy kierowaniu się nadrzędną zasadą dobra dziecka. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno następować po wyczerpaniu wszelkich form pomocy jego rodzicom. W związku z powyższym wszelkie działania powinny zmierzać do poprawy funkcjonowania rodziny, tak aby możliwe było pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej.

Realizacja celu głównego będzie dokonywana poprzez realizację 5 celów szczegółowych:

1. Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych.
3. Opieka nad dziećmi z rodzin z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji.
4. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny.
5. Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacjach niepowodzeń położniczych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1			
Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych			
ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	WSKAŹNIKI	TERMINY REALIZACJI
Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej, - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, - Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Krasnymstawie.	- liczba rodzin przeżywających trudności objęta wsparciem, - liczba dzieci w rodzinach objęta wsparciem, - liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny, - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny, - liczba rodzin objętych działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba dzieci w rodzinach objętych działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2022-2024
Monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinach przeżywających trudności lub zagrożonych kryzysem.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej, - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, - Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Krasnymstawie, - placówki oświatowe.	- liczba rodzin w których sytuacja jest monitorowana, - liczba dzieci, których sytuacja jest monitorowana.	2022-2024
Propagowanie roli asystenta rodziny i	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy	- liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny,	2022-2024

adekwatne do potrzeb zatrudnienia asystentów rodziny.	Różanej, - Urząd Gminy w Siennicy Różanej, - placówki oświatowe.	- liczba zatrudnionych asystentów rodziny, - liczba rodzin przeżywających trudności, którym przekazano informacje o możliwości skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny, - liczba przekazanych ulotek informujących o działaniach asystenta rodziny.	
Interdyscyplinarna współpraca pomiędzy lokalnymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz wsparcia rodzin i dzieci.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej, - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Siennicy Różanej, - Posterunek Policji w Siennicy Różanej/Komenda Powiatowa Policji w Krasnymstawie, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, - Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Krasnymstawie, - pedagodzy szkolni, wychowawcy, - kuratorzy społeczni i zawodowi.	- liczba kontaktów nawiązywanych w ramach współpracy z lokalnymi instytucjami, placówkami, podmiotami, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wsparcia rodzin i dzieci, -liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego dotycząca realizacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z dziećmi.	2022-2024
CEL SZCZEGÓŁOWY 2			
Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych			
ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	WSKAŹNIKI	TERMINY REALIZACJI
Edukacja służąca wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej, - Urząd Gminy w Siennicy Różanej, - Posterunek Policji w Siennicy Różanej/Komenda Powiatowa Policji w Krasnymstawie, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w	- liczba osób korzystających z zajęć profilaktycznych/ edukacyjnych dla rodziców, - liczba dzieci w rodzinach korzystających z zajęć profilaktycznych/ edukacyjnych dla rodziców, - liczba przeprowadzonych zajęć profilaktycznych/ edukacyjnych, - liczba dzieci korzystających	2022-2024

	Krasnymstawie, - Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Krasnymstawie, - placówki oświatowe, - organizacje pozarządowe.	z zajęć edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, - liczba kampanii społecznych w gminie.	
Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, umożliwiającego korzystanie z różnorodnych form wsparcia: - prawnego, - psychologicznego, - pedagogicznego, - asysty rodzinnej, - w zakresie uzależnień, - terapii indywidualnej przeciwdziałania przemocy.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej, - Urząd Gminy w Siennicy Różanej, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, - Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Krasnymstawie, - placówki oświatowe, - organizacje pozarządowe.	- liczba osób korzystających z poradnictwa, - liczba udzielonych porad, - liczba podmiotów świadczących specjalistyczne poradnictwo.	2022-2024
Ustanowienie rodzin wspierających.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej.	- liczba rodzin objętych wsparciem rodziny wspierającej, - liczba zawartych umów.	2022-2024

CEL SZCZEGÓŁOWY 3

Opieka nad dziećmi z rodzin z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji

ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	WSKAŹNIKI	TERMINY REALIZACJI
Monitorowanie funkcjonowania rodzin w których zakończył pracę asystent rodziny.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej.	- liczba rodzin objętych monitoringiem, - liczba dzieci w rodzinach objętych monitoringiem.	2022-2024
Tworzenie stosownie do zdiagnozowanych potrzeb grup wsparcia oraz grup samopomocowych w celu wzmocnienia rodziców w wypełnianiu ról społecznych.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej, - Urząd Gminy w Siennicy Różanej, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, - organizacje pozarządowe.	- utworzenie grupy wsparcia lub samopomocowej.	2022-2024
Praca socjalna z rodziną przezywającą trudności opiekuńczo – wychowawcze.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej.	- liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną, - liczba rodzin z dziećmi z problemem przemocy w	2022-2024

		rodzynie objętych pracą socjalną, - liczba rodzin z dziećmi z problemem uzależnienia członka rodziny od alkoholu/środków psychoaktywnych objętych pracą socjalną.	
Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i podmiotów działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.	- instytucje i podmioty zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie.	- liczba odbytych szkoleń/konferencji/webinariów w - liczba przedstawicieli instytucji i podmiotów biorących udział w szkoleniach/konferencjach/webinariach	2022-2024
Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej.	- wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.	2022-2024
CEL SZCZEGÓŁOWY 4			
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny			
ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	WSKAŹNIKI	TERMINY REALIZACJI
Objęcie pomocą finansową i rzeczową rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (bezpieczeństwo socjalne).	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej, - Polski Czerwony Krzyż, - darczyńcy.	- liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną, - liczba rodzin z dziećmi korzystających z posiłku, - liczba dzieci korzystających z posiłku, - liczba rodzin z dziećmi korzystających z zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku, - liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń rodzinnych, - liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego, - liczba rodzin z dziećmi objętych świadczeniem wychowawczym 500+, - liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy żywnościowej,	2022-2024
Udzielanie pomocy w formie: stypendiów, zasiłków szkolnych, wyprawki szkolnej oraz	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej, - Urząd Gminy w Siennicy	- liczba rodzin/ dzieci korzystających ze stypendiów szkolnych, - liczba rodzin/ dzieci	2022-2024

specjalnych rządowych programów pomocy dzieciom i uczniom.	Różanej, - placówki oświatowe.	korzystających z zasiłków szkolnych, - liczba rodzin/ dzieci korzystających z wyprawek szkolnych w ramach rządowego programu, - liczba rodzin/ dzieci korzystających z zasiłków w ramach specjalnych rządowych programów pomocy dzieciom i uczniom.	
Udzielanie pomocy rodzinom wielodzietnym.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej.	- liczba rodzin objętych pomocą z tytułu wielodzietności.	2022-2024
CEL SZCZEGÓŁOWY 5			
Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacjach niepowodzeń położniczych.			
ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	WSKAŹNIKI	TERMINY REALIZACJI
Praca środowiskowa.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej.	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, - liczba rodzin objętych pracą socjalną.	2022-2024
Zapewnienie innych form wsparcia dla rodzin.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie.	- liczba rodzin korzystających z poradnictwa psychologicznego, prawnego, - liczba rodzin korzystających ze skoordynowanych działań w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin.	2022-2024
Objęcie wsparciem materialnym rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej.	- liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000 zł.	2022-2024

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 w gminie Siennica Różana są:

- 1) środki własne z budżetu gminy,
- 2) środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w Programie,

- 3) środki pozabudżetowe pozyskane na zadania związane z realizacją Programu: dotacje celowe z budżetu państwa, dotacje na realizację rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz inne środki zewnętrzne np. środki unijne.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 są instytucje i podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny, w szczególności rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz inne podmioty realizujące działania na rzecz wspierania rodziny.

IX. OCZEKIWANE REZULTATY

Przewidywanymi rezultatami realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 są:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i przywrócenie im zdolności do wypełnienia obowiązków rodzicielskich.
2. Ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych w rodzinach wymagających interwencji, a tym samym zapobieganie sytuacjom umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.
3. Współpraca rodziców z instytucjami w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.
4. Podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych.
5. Rozwijanie współpracy instytucji, podmiotów i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

X. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Przedmiotem ewaluacji programu będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji zadań. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas realizowanych.

Dla skutecznej realizacji założonych działań, prowadzenia ewaluacji i monitoringu realizacja Programu powinna opierać się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami realizującymi działania w zakresie wspierania rodziny.

Realizatorzy zadań, wskazani w niniejszym Programie, zobowiązani są do przekazywania informacji i danych, niezbędnych do opracowania rocznych sprawozdań z realizacji Programu, Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Siennicy Różanej jako instytucji koordynującej realizację Programu i odpowiedzialnej za przygotowywanie rocznych sprawozdań z realizacji programu.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do 31 marca każdego roku Wójt Gminy składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

XI. PODSUMOWANIE

Przedstawione w Programie działania mają charakter subsydiarny, wspierający rodziny, mający wzmocnić ich zasoby i kompetencje w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich. Działania te mają systemowo wspierać rodziny, które doświadczają trudności opiekuńczo – wychowawczych, a w konsekwencji pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji wynikających z jej istoty. Pozwolą również na zatrzymanie dziecka w jego rodzinie biologicznej lub umożliwią jego powrót w przypadku czasowego umieszczenia w pieczy zastępczej. Wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływającego na poprawę sytuacji dziecka i rodziny jest możliwe tylko przy ścisłej współpracy instytucji i podmiotów powołanych do wspierania rodziny oraz zaangażowaniu ze strony rodzin, gdyż osiągnięcie zakładanych celów w znacznej mierze jest zależne od członków rodzin, ich motywacji do zmiany sytuacji i przezwyciężenia trudności.